

*Ганна Завадських, к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки і бізнесу*
Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність дослідження. До недавнього часу вивчення корпоративної соціальної відповідальності було сконцентроване переважно на фінансуванні вирішення основних соціальних питань, створенні передумов для сталого розвитку різних секторів економіки, а також на виконанні податкових зобов'язань у повному обсязі та вчасно [4]. Окрім обов'язкових платежів, соціальна відповідальність бізнесу проявлялася у підтримці малозабезпечених громадян, модернізації інфраструктурних об'єктів та взаємодії з органами місцевої влади. Однак із початком повномасштабної війни, розв'язаної Російською Федерацією проти України, бізнес-середовище зазнало суттєвих змін: українські компанії опинилися перед новими викликами, що, у свою чергу, призвело до зростання усвідомлення ролі корпоративної соціальної відповідальності.

Реалії функціонування бізнесу під час повномасштабного вторгнення вносять свої корективи у те, якою має бути соціальна відповідальність бізнесу, додають нові фактори, які враховують стейкхолдери при виборі компанії для співпраці [2].

Мілітаризація економіки, руйнування інфраструктури, постійна загроза для життя працівників – усе це вимагає від бізнесу нестандартних підходів і збільшення вкладу в соціальні ініціативи. На відміну від мирного часу, коли КСВ часто має комерційні переваги, воєнний час вимагає від компаній реальної зміни акцентів – з прибутку на допомогу та підтримку населення, збройних сил та держави [7].

Функціонування соціально відповідального бізнесу в умовах воєнного стану набуває особливого значення для підтримки економічної стабільності країни. Такі підприємства не лише забезпечують робочі місця та сплату податків, а й активно долучаються до гуманітарної допомоги та підтримки Збройних Сил України. Соціальна відповідальність бізнесу в цей період стає важливим фактором консолідації суспільства та збереження національної економіки.

У травні 2023 року CSR Ukraine спільно з The Page ініціювали дослідження, присвячене стійкості українського бізнесу в умовах війни. В рамках цього проєкту компанії заповнювали спеціальну анкету, за результатами якої отримували експертну оцінку рівня своєї стійкості.

У дослідженні, представленому у форматі Індексу корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) 2023 року, взяли участь 30 компаній.

Основою анкети стала п'ятикомпонентна модель КСВ, адаптована до умов воєнного часу (табл. 1).

Таблиця 1

П'ятикомпонентна модель КСВ в умовах воєнного часу

№	Компонента	Характеристика
1	Безперервність бізнесу і податки	Наявність Плану безперервності бізнесу, його зміна після початку повномасштабного вторгнення, розділи Плану щодо працівників, бізнес-процесів та ресурсів, сплата податків авансом.
2	Безпека співробітників й співробітниць	Релокація працівників та членів їх родин, надання матеріальної та психологічної підтримки працівникам, облаштування укриттів, наявність програм підтримки працівників з дітьми.
3	Боездатність, допомога армії	Фінансова, матеріальна та гуманітарна підтримка ЗСУ та організацій, що підтримують ЗСУ, підтримка мобілізованих співробітників, програми підтримки ветеранів/ок в компанії та країні.
4	Об'єднаність, партнерство:	Включає партнерства, які започаткували компанії в Україні з національними та місцевими органами влади: надання про бопо послуг центральній та регіональній владі, спільні програми з конкурентами.
5	Місцеві громади	Співпраця з фондами та благодійними організаціями, підтримка ВПО, волонтерські ініціативи.

Джерело: [1,3]

У 2020 році була затверджена «Концепція реалізації державної політики щодо підтримки розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні» на період до 2030 року. Цей документ окреслює необхідність створення національної політики, спрямованої на розвиток корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), визначаючи роль держави, її функції та основні напрями діяльності в цьому процесі [6]. Реалізація Концепції передбачає два етапи: з 2020 по 2025 роки та з 2025 по 2030 роки. Планується досягти короткострокових результатів для національної економіки. Частину цих показники представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Показники, що характеризують результати реалізації Концепції КСВ

Показник	2015 р.	2025 р.	2030 р.
Співвідношення середньої заробітної плати жінок і чоловіків, %	74,9	83	85
Темпи номінального росту середньомісячної заробітної плати, %	100	понад 500	понад 850
Частка працівників, зайнятих на роботах із шкідливими умовами праці, у загальнообліковій кількості штатних працівників, %	26	17	12
Індекс прозорості суб'єкта господарської діяльності	19,3	45	60
Приріст прямих іноземних інвестицій в економіку України, млрд. доларів США	3	16	17,5

Джерело: [6]

Висновки. У період воєнного стану соціально відповідальний бізнес відіграє ключову роль у підтримці економіки, забезпечуючи стабільність виробництва та збереження робочих місць. Такі компанії беруть участь у відновленні

інфраструктури, постачанні ресурсів для військових і допомозі постраждалим громадам. Через прозору діяльність, благодійність і активну громадянську позицію бізнес зміцнює довіру населення та сприяє єдності країни в складний час. Реалізація державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні впливатиме на ключові інтереси таких заінтересованих сторін, як громадяни України, працівники та суб'єкти господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Беззубко Л.В., Положенцев Д.В., Акопов С.Е. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу: сучасні форми і особливості. *Наукові інновації та передові технології*, 2024. № 3(31). С. 715-726.
2. Богомаз О. Аналіз сучасних тенденцій корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні в умовах глобальних викликів. *Сталий розвиток економіки*, 2025. № 4(51), 396-402. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-55>
3. Деліні М., Аксентюк М. Соціальна відповідальність бізнесу в умовах війни. *Економіка та суспільство*, 2024. (66). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-65>
4. Завадських Г.М., Лисак О.І., Тебенко В.М. Корпоративна соціальна відповідальність: формування та реалізація в Україні. *Збірник наукових праць ТДАТУ (Економічні науки)*, 2023. №2. С.130-139 DOI: <https://doi.org/10.31388/2519-884X-2023-48-129-139>
5. Завадських Г.М. Про відмінності між соціальною відповідальністю бізнесу і соціальним підприємництвом. *Socially competent management of corporations in a behavioral economy: Collection of scientific papers / resp. ed Konstantin Pavlov, Elena Pavlova, Ludmila Shostak, Tatiana Bukoros, Josef Zyatko, Chapter II*, 2021. European institute of further education, Podhájska, 2021. - Р. 178-179.
6. Концепція реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 р. № 66-р // Урядовий портал. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-realizaciy-a66r>
7. Малюта Малюта Л., Рудан В., Кузь Т. Перспективи реалізації концепції корпоративної соціальної відповідальності бізнесу України в умовах воєнного стану. *International Interdisciplinary Scientific Journal «Expert»*. Volume 1, Issue 3 (February – April 2024). С. 78-91.